DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)
10. juli 1991 *

I de forenede sager C-90/90 og C-91/90,

angående en anmodning, som Storhertugdømmet Luxembourgs Conseil d'Etat i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i de for nævnte ret verserende sager

Jean Neu m.fl.

mod

statssekretæren for landbrug og vinavl,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-Traktatens artikel 39 og 110 samt artikel 7 i Rådets forordning (EØF) nr. 857/84 af 31. marts 1984 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter (EFT L 90, s. 13), som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 590/85 af 26. februar 1985 (EFT L 68, s. 1),

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat afdelingsformanden, J. C. Moitinho de Almeida, og dommerne F. Grévisse og M. Zuleeg,

generaladvokat: M. Darmon
justitssekretær: assisterende justitssekretær J. A. Pompe,

efter at der er afgivet indlæg af

— sagsøgerne i hovedsagerne ved advokat Fernand Entringer, Luxembourg

* Processprog: fransk.

— den luxembourgske regering ved conseiller de direction première classe, Ferdinand Hoffstetter, Ministeriet for Landbrug, Vinavl og Landbrugsudvikling, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Patrick Hetsch, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget

på grundlag af retsmøderapporten,

efter mundtlig forhandling den 7. marts 1991, hvorunder der er afgivet indlæg af sagsøgerne og sagsøgte i hovedsagen samt af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 2. maj 1991,

afsagt følgende

Dom

1 Ved domme af 21. marts 1990, indgået til Domstolen den 27. marts s.å., har Storhertugdømmet Luxembourgs Conseil d'Etat i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen, dels af artikel 7, stk. 2 og 3, i Rådets forordning (EØF) nr. 857/84 af 31. marts 1984 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter (EFT L 90, s. 13), som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 590/85 af 26. februar 1985 (EFT L 68, s. 1), dels af EØF-Traktatens artikel 39 og 110 samt visse af EF-rettens almindelige grundsætninger.

2 Spørgsmålene er rejst under to retssager mellem tretten producenter i Luxembourg og den luxembourgske statssekretær for landbrug og vinavl, som vedrører de individuelle referencemængder, de pågældende producenter har fået tildelt i henhold til ordningen vedrørende tillægsafgiften på mælk.

3 Producenterne forlod på et tidspunkt det mejeri, hvortil de hidtil havde leveret mælken fra deres bedrift, og tilsluttede sig et andet. Som følge af dette opkøberskift besluttede statssekretæren for landbrug og vinavl i medfør af de luxembourgske bestemmelser til gennemførelse af de på området gældende EF-regler, at 90% af de individuelle referencemængder, som producenterne rådede over hos den tidligere opkøber under formel B-ordningen, skulle overføres til det nye mejeri, mens 10% af denne mængde skulle indgå i den nationale reserve.

4 Producenterne har herefter anlagt sag ved Storhertugdømmet Luxembourgs Conseil d'Etat med påstand om, at beslutningen annulleres, for så vidt den afskærer producenterne fra at overføre deres fulde individuelle referencemængder til det nye mejeri. Til støtte for deres påstand har sagsøgerne i hovedsagerne i det væsentlige anført, at de nationale retsforskrifter, som beslutningen er baseret på, strider mod artikel 7 i forordning nr. 857/84, EØF-Traktatens artikel 39 og 110 og mod kontraktfrihedsgrundsætningen (princippet om frit valg af kontrahent).

5 Da Conseil d'Etat fandt, at dens afgørelse var afhængig af, hvorledes de pågældende EF-regler fortolkes, har den udsat sagen og i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål, som er enslydende i de to forenede sager:

»1) Skal artikel 7 i Rådets forordning (EØF) nr. 857/84 fortolkes således, at en medlemsstat i medfør af forordningens artikel 7, stk. 3, i sin lovgivning kan bestemme, at en del af producentens kvote (under formel B-ordningen) overføres til den nationale reserve, når producenten skifter opkøber, i stedet for at blive fordelt mellem den tidligere og den nye opkøber eller overført ubeskåret til den nye opkøber i henhold til forordningens artikel 7, stk. 2, hvilket indebærer, at mælkeproducenten straffes ved at skifte opkøber?

2) Er det i overensstemmelse med Rom-Traktatens artikel 39 og 110 og med kontraktfrihedsgrundsætningen (princippet om frit valg af kontrahent), at en medlemsstat på ubestemt tid nedsætter en producents basisproduktionskvote med 10%, blot fordi han skifter opkøber, hvorved han opnår en bedre salgspris og således forbedrer sin landbrugsindkomst?«

6 Vedrørende hovedsagens faktiske omstændigheder, de i sagen relevante EF-forskrifter og nationale forskrifter samt sagens forløb og de ved Domstolen afgivne indlæg henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

7 De forelagte præjudicielle spørgsmål, som skal behandles under ét, drejer sig i det væsentlige om, hvorvidt artikel 7, stk. 2 og 3, i forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 590/85, henset til EØF-Traktatens bestemmelser og EF-rettens almindelige grundsætninger, skal fortolkes således, at medlemsstaterne ved anvendelsen af formel B-ordningen har ret til at overføre en del af en producents individuelle referencemængde til den nationale reserve, når producenten på eget initiativ skifter mejeri.

8 Artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 590/85, bestemmer følgende: »I tilfælde af salg, bortforpagtning eller overdragelse ved arv af en bedrift overføres den tilsvarende referencemængde helt eller delvis til køberen, forpagteren eller arvingen ifølge betingelser, der skal fastsættes«. Artiklens stk. 2 bestemmer, at »hvis en opkøber helt eller delvis træder i stedet for en anden eller flere andre opkøbere«, skal ved anvendelsen af formel B-ordningen (dvs. opkøberordningen) en tilsvarende andel af den første opkøbers referencemængde overføres til den nye opkøber med virkning fra tidspunktet for opkøberskiftet. Artiklens stk. 3 indeholder dog en regel om, at »medlemsstaterne kan bestemme, at en del af de pågældende mængder lægges til den i artikel 5 eller alt efter omstændighederne, til den i artikel 6, stk. 3, omhandlede reserve«.

9 Det fremgår klart af ordlyden af de nævnte bestemmelser i de forskellige sproglige versioner, at medlemsstaterne ved anvendelsen af formel B-ordningen kan lade en del af referencemængden for den opkøber, som på grund af en virksomhedsoverførsel helt eller delvis »træder i stedet for« en anden opkøber, overføre til den nationale reserve. Derimod fremgår det ikke af bestemmelsens ordlyd, om det også er muligt at foretage denne overførsel til den nationale reserve af den individuelle referencemængde, som tilkommer en producent, der under formel B-ordningen

forlader den opkøber, til hvem vedkommende hidtil har leveret mælken fra sin bedrift, og tilslutter sig en anden opkøber, uden at der er sket nogen overførsel af virksomheden mellem opkøberne.

10 Den luxembourgske regering og Kommissionen har herom anført, at medlemsstaterne efter artikel 7, stk. 3, i forordning nr. 857/84, med senere ændringer, har kompetence til at bestemme, at en del af de omhandlede mængder skal indgå i den nationale reserve i alle de tilfælde, hvor en opkøber helt eller delvis træder i stedet for en anden, og at der ikke bør sondres efter substitutionens årsag. Denne bestemmelse omfatter derfor ikke blot det tilfælde, hvor overførslen af opkøberens referencemængde sker på dennes eget initiativ, men også, hvor overførslen af en producents individuelle referencemængde beror på producentens egen beslutning om at skifte opkøber. Ifølge den luxembourgske regering og Kommissionen er de omhandlede bestemmelser, når de fortolkes på denne måde, forenelige med Traktaten og EF-rettens almindelige grundsætninger, når henses til den vide skønsbeføjelse, som tilkommer EF-lovgiver ved udformningen af de fælles markedsordninger, og som ikke er overskredet i denne sag.

11 Heroverfor har sagsøgerne i hovedsagerne gjort gældende, at artikel 7, stk. 3, i forordning nr. 857/84, fortolket på baggrund af Traktaten og princippet om frit valg af kontrahent, ikke kan finde anvendelse i det tilfælde, hvor det er producenten, som beslutter at skifte opkøber.

12 Denne sidstnævnte opfattelse må lægges til grund. Efter Domstolens faste praksis (jf. herom navnlig dom af 25.11.1986 i de forenede sager 201/85 og 202/85, Klensch m.fl., Sml. s. 3477, præmis 21) skal en bestemmelse i den afledte fællesskabsret i videst mulig omfang fortolkes i overensstemmelse med Traktatens bestemmelser og EF-rettens almindelige grundsætninger.

13 I denne forbindelse må det endvidere fastslås, at den frie erhvervsudøvelse, som efter Domstolens faste praksis (jf. herom navnlig dom af 13.12.1979 i sag 44/79, Hauer, Sml. s. 3727, præmis 31-33, og af 11.7.1989 i sag 265/87, Schräder, Sml.

s. 2237, præmis 15) hører til EF-rettens almindelige grundsætninger, også omfatter det mere specifikke princip om frit valg af kontrahent. Der ville imidlertid ikke være noget frit valg, såfremt producenten, når han på eget initiativ skifter mejeri, må finde sig i at få nedsat sin individuelle referencemængde, fordi en del heraf herved inddrages til den nationale reserve, mens referencemængden ikke nedsættes, hvis han forbliver hos samme mejeri. En sådan ordning ville nemlig afholde producenterne fra at skifte opkøber for at tilslutte sig det mejeri, som tilbyder dem de mest fordelagtige vilkår.

14 I øvrigt er en sådan nedsættelse af en producents individuelle referencemængde som følge af hans beslutning om at skifte opkøber ikke begrundet i nødvendigheden af at føre kontrol med, at mængderne af mælk og mejeriprodukter på markedet ikke overstiger Fællesskabets samlede garantimængde, eftersom den omstændighed, at producenten skifter opkøber, ikke medfører, at der bringes flere af de pågældende produkter på markedet.

15 Af det anførte følger, at artikel 7, stk. 3, i forordning nr. 857/84 må fortolkes således, at den ikke omfatter det tilfælde, hvor en mælkeproducent under formel B-ordningen på eget initiativ skifter mejeri.

16 Af disse grunde må de forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 7, stk. 2 og 3, i Rådets forordning nr. 857/84 af 31. marts 1984 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter, som ændret ved Rådets forordning nr. 590/85 af 26. februar 1985, skal fortolkes således, at medlemsstaterne ved anvendelsen af formel B-ordningen ikke må overføre en del af en producents individuelle referencemængde til den nationale reserve, når producenten på eget initiativ skifter mejeri.

Sagens omkostninger

17 De udgifter, der er afholdt af den luxembourgske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg ved Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, som er forelagt af Storhertugdømmet Luxembourgs Conseil d'Etat ved domme af 21. marts 1990, for ret:

Artikel 7, stk. 2 og 3, i Rådets forordning nr. 857/84 af 31. marts 1984 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter, som ændret ved Rådets forordning nr. 590/85 af 26. februar 1985, skal fortolkes således, at medlemsstaterne ved anvendelsen af formel B-ordningen ikke må overføre en del af en producents individuelle referencemængde til den nationale reserve, når producenten på eget initiativ skifter mejeri.

Moitinho de Almeida Grévisse Zuleeg

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 10. juli 1991.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

J. C. Moitinho de Almeida
Formand for Tredje Afdeling